

ГОДИШЕН МОНИТОРИНГОВ ДОКЛАД

ЗА 2016 г.

**ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА НАЦИОНАЛНАТА
СТРАТЕГИЯ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ЗА
ИНТЕГРИРАНЕ НА РОМИТЕ (2012-2020)**

Област Ловеч

Февруари 2017 г.

СЪДЪРЖАНИЕ:

ВЪВЕДЕНИЕ

**I Постигнати резултати по изпълнение на приоритетите на местните
планове за действие за интегриране на ромите по общини**

II Трудности при изпълнението по общини

**III Дейността на Областният съвет за сътрудничество по етническите
и интеграционни въпроси – брой проведени заседания**

**IV Назначение експерти по етнически и интеграционни въпроси в
общини**

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящият мониторингов доклад е третият документ след изготвяне на Стратегията на област Ловеч за интегриране на ромите (2012-2020) (Стратегията).

Стратегията е документ, задаващ насоките за изпълнение на политиката за социална интеграция на ромите на областно ниво и е приета в изпълнение на Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012-2020), приета с Решение на Народното събрание на 01.03.2012 г.

Стратегията е насочена към гражданите в уязвимо социално положение от ромски произход, но не изключва предоставянето на подкрепа и за лица в неравностойно положение от други етнически групи.

Стратегията на област Ловеч за интегриране на ромите (2012-2020) е приета на Областен съвет за сътрудничество по етнически и интеграционни въпроси през м. февруари 2013 г.

Населението на област Ловеч наброява 131 493 души към 31.12.2015 г., като ромският етнос е втори по численост след българския. Към 01.02.2011 г. като роми са се самоопределили 5705 души с относителен дял 4,03 %. Територията на Област Ловеч включва 7 от общините, в които има хомогенно представяне на ромския етнос.

Най-голям е дялът на самоопределилите се като роми в общините Луковит – 2776 (16,44 %) и Ябланица – 916 (16,22 %), след тях се нареждат общините Угърчин – 234 (4,08 %), Тетевен – 661 (3,29 %) и Летница – 111 (3,20 %), с най-нисък дял са общините Ловеч – 665 (1,41 %), Троян – 334 (,15 %) и Априлци – 0 (0,00 %).

Постигнати резултати по изпълнение на приоритетите на местните планове за действие за интегриране на ромите по общини.

Община Априлци няма план за действие за интегриране на ромите, тъй като няма такъв етнос на територията ѝ.

Община Летница

Приоритет „Образование“ на територията на Община Летница има гарантиран достъп до качествено образование в мултикултурна и интеркултурна среда. В общината функционира, след оптимизация на училищната мрежа СУ „Бачо Киро“ гр. Летница като средишно училище и ДГ „Ирина Бачо Кирова“ гр. Летница с филиали в селата Горско Сливово и Крушуна. В детската градина в момента се обучават и възпитават 153 деца, от тях 80% са от различни етноси в т.ч. 38 деца на 5-годишна възраст и 34 деца на 6-годишна възраст.

В СУ „Бачо Киро“ гр. Летница се обучават ученици от различни етнически общности от град Летница, град Павликени и селата Крушуна, Кърпачево, Горско Сливово, Чавдарци, Каменец, Одърне, Асеновци и Александрово. През учебните 2015/2016 и 2016/2017 години в училището са се обучавали както следва:

През 2015/2016 г. – 408 ученика, от тях 77.50 % от различни етноси, обслужвани от 38 броя педагогически персонал и 13 броя непедагогически персонал.

През 2016/2017 год. – 397 ученика, от тях 80% от различни етноси, обслужвани от 38 броя педагогически персонал и 13 броя непедagogически персонал.

Нетния коефициент на записване на децата в детските градини в общината през учебната 2015-2016 г. е 96%.

Нетния коефициент на записване на децата в училище в общината през учебната 2015-2016 г. е 64%.

Дял на преждевременно напусналите образователната система за 2015-2016 г. в съответната община (брой на записаните в детските градини и училища от 1 до 12 клас на 15.09.2015 г. – записани в детски градини 153, отпаднали 18 деца и записани в училище от 1 до 12 клас 415, отпаднали 6 деца). Отпадналите ученици за периода са деца от етнически малцинства и деца с нисък социален статус. Община Летница изпълнява проект „Стъпки към училище“. Водеща организация е сдружение „Знание Ловеч“, партньори са Община Летница и ДГ „Ирина Бачо Кирова“. Проектът е партньорска инициатива, която цели да подпомогне деца от етнически малцинства от община Летница в бъдещето им професионално, социално и личностно израстване като им предоставя равен шанс и достъп до качествено ранно образование. В рамките на двугодишен период проектът работи за мотивиране и ангажиране на родителите при възпитанието и обучението на децата като ги насърчава и подпомага в процеса на постъпване в първи клас. В серия от дейности, насочени към откриване, развитие и изяви на таланти се цели да се приобщават и насърчават деца от етнически малцинства, за да посещават детската градина като стъпка към продължаване на обучението в училище. Проявите – Ден на талантите, Приказен бал, спортни делници и празници, културни демонстрации, дават възможност на децата да се изиявят, с помощта на родителите си. В заниманията по толерантност децата по достъпен начин ще учат за толерантност, добронамереност и ценността на различието. Клуб „Защо?“ дава отговор на множество въпроси, които децата задават и промотира знанието и ученето като средство за успех. Креативните работилници целят да създадат усещането за общност и общо създаване на красиви предмети като начин да се възпитава толерантност и недискриминация. За деца със затруднения в изразяването на български език са организирани допълнителни занимания за подготовка. Образователната детска библиотека към ОДЗ „Ирина Бачо Кирова“ ще предоставя възможност за учители и родители да се възползват от най-актуалната художествена и научна литература за деца и възпитание на деца. Проектът работи и за преодоляване на негативните нагласи в обществото по отношение на етническите малцинства.

Приоритет „Здравеопазване“

През 2014 г. община Летница е взела участие в проект на Европейската програма за партньорство в общността на Глаксо Смит Клайн – Подобряване на здравния статус на ромските общности в Централна и Източна Европа - „Заедно за по-добро здраве“, изпълняван от сдружение „Национална мрежа на здравните медиатори“. Един здравен медиатор от влашки произход бе обучен и дейността му бе финансирана от сдружение „Национална мрежа на здравните медиатори“ за работа с ромските и влашките общности в община Летница. Дейността на здравния медиатор от 2015 г. продължи като делегирана от държавата дейност.

За отчетния период 2016 г. здравният медиатор е работил като посредник в процеса на осигуряване на достъп до здравни услуги на представители на уязвими малцинствени групи за подобряване на профилактични дейности сред ромското население, съдейства за осъществяване на планови имунизации, консултации, подготовка на документи, следване на процедури за представяне пред ТЕЛК, НЕЛК и ЛКК, придружаване до здравни институции, настаняване в здравни заведения, съдействие за възстановяване на здравноосигурителни права, придружаване до социални институции, съдействие за ползване на социални услуги, оказва консултантска помощ за семейно планиране и развитие на устойчиви семейни модели сред младите хора, включително за развитие на умения за добро и отговорно родителство, повишаване на здравните знания и информираността.

Приоритет „Заетост“

По данни от Бюро по труда – Ловеч средногодишният брой регистрирани безработни лица от община Летница за 2016 г. са 291, от тях 150 лица са се самоопределили от различни етнически групи /турска, ромска, влашка, румънска и други/. През 2016 г. общо 208 регистрирани безработни са постъпили на работа, като от тях 44 лица са от етнически групи. На първичен трудов пазар са постъпили на работа 160 лица от тях 32 лица са от етнически групи. По програми и мерки за заетост са започнали работа 48 лица като от тях 12 лица са от етнически групи. През 2016 г. общината работи по следните програми за заетост:

По регионална програма за заетост през 2016 г. са наети 9 лица за срок от 5 месеца, от 01.11.2016 г. до 31.03.2017 г.

Проект „Звено за услуга в дома – грижи за независим живот“, който е осъществен с финансовата подкрепа на оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“, съфинансирана от Европейския социален фонд. Назначен е персонал по проекта „Социален работник“ – 1 бр., „Технически сътрудник“ – 1 бр., „Социален асистент“ – 1 бр., „Здравен асистент“ – 1 бр., „Лични асистенти“ 15 бр., „Домашни помощници“ – 7 бр., „Общ брой обслужвани лица“ за 2016 г. – 78 бр.

Проект „Обучение и заетост на младите хора“, финансиран от Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейски социален фонд и инициатива за младежка заетост е изпълнен в периода 23.02.2016-23.08.2016 г. Общо за периода са наети 34 лица на възраст до 29 години.

Приоритет „Социални дейности“

По данни на дирекция „Социално подпомагане“ град Ловеч през 2016 г. 55 лица са подпомагани с месечни помощи по чл. 9 от правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане, а 309 лица с трайни увреждания са подпомагани с месечни добавки за социална интеграция по правилника за прилагане на Закона за интеграция на хората с увреждания.

Общ брой обслужвани лица за 2016 г. – 78 бр. По видове предоставени услуги – почасови услуги за хора с увреждания и възрастни хора със затруднения в самообслужването включващи: лична помощ в самообслужването, подкрепа за социално включване, комунално-битови услуги, мотивационна и психологическа подкрепа, здравни услуги, транспортни услуги от здравен характер. Закупен е специализиран автомобил за хора с увреждания. Обществена трапезария за 100 лица от фонд социална закрила през 2016 г. от м. януари до м. април предостави обяд на 100 бр. лица от целева група на стойност

33800,00 лв. На 19.07.2016 г. е подписан договор за безвъзмездна финансова помощ с „Агенция за социално подпомагане“, финансиран от Оперативна програма храни и основно материално подпомагане от Фонд за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица, за предоставяне на помощ под формата на топъл обяд и предоставяне на съпътстващи мерки на 50 бр. лица от целева група. Предоставяне на топлия обяд е започнал на 01.08.2016 г. и ще продължи до 30.04.2017 г., като за 2016 г. са изразходени 13497,56 лв. През отоплителния сезон 2015-2016 г. 247 лица са получили помощ за отопление, а през 2016-2017 г. – 234 лица.

Приоритет „Върховенство на закона и недискриминацията“

Местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни (МКБППМН), в тясна връзка с училището организира дейности по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение. Осигурява подкрепа на деца, ученици и семейства в риск със затруднено социално положение и предразположение към проява на агресия.

Приоритет „Култура и медии“

Дейностите по организацията на масовите културни прояви и мероприятия се осъществява успешно чрез Община Летница, читалищата, училището, детската градина и социалните центрове. Читалищата в Община Летница работят със всички слоеве и групи на населението, независимо от възраст, пол, политически и религиозни възгледи и етническо самосъзнание.

Община Ловеч

Приоритет „Образование“ – на територията на Община Ловеч във връзка с дейност осигуряване на подходяща образователна среда за включване на децата от етническите малцинства в разноезични групи в детските градини, в т.ч. и извън кварталите и селата със смесено население и обособени големи ромски групи на територията на община Ловеч е осигурена подходяща образователна среда за включване на децата от етническите малцинства, както и на маргинализираните семейства. Гарантирано е правото на равен достъп до образование и е осигурена подходяща среда. В ДГ „Детелина“ през 2016 г. е извършен ремонт в изнесената група в село Радювене за подобряване на условията за образование на децата. Осигуряват се учебни помагала. Подходящата образователна среда е осигурена и в група на ДГ „Снежанка“, с. Малиново. В ДГ „Снежанка“ гр. Ловеч са обхванати и деца за задължителна предучилищна възраст от с. Смочан и с. Пресяка. В групата в с. Лисец на ДГ „Люляче“ са обхванати деца от с. Баховица, същите не се самоопределят като роми, но живеят в сходна среда. СУ „Св.Св. Кирил и Методий“ и др. гарантират равен достъп до качествено образование, включително чрез интеграция на деца и ученици от етнически малцинства.

По дейност огромотяване на младежи роми в СУ „Панайот Пипков“ за учениците, на които майчиният език е различен от български през лятото на 2016 г. се осигури допълнителна работа за огромотяването им по отделни учебни предмети.

По под цел „Повишаване на качеството на образование в детските градини и училища в квартали и села със смесено население и обособени големи ромски групи“, в които се подготвят ромски деца се въвеждат билингвални технологии на обучение за деца, чийто език не е български. Целевата група са деца в ранна детска възраст (3-6 години) за бъдещо

пълноценно включване в образователния процес, особено на деца от малцинствени етнически групи. Провеждат се допълнителни занимания с деца в детските градини, за които българският език не е майчин. Единствената такава детска градина на територията на общината е ДГ „Люляче“, която работи по проект „Подкрепа за равен достъп и личностно развитие“. През 2016 г. е изграден логопедичен кабинет със средства по проекта и от делигирания бюджет на детската градина. От м. април 2016 г. в детската градина са назначени логопед и психолог. Към дейност „Включване на деца от ромски произход в проекти за създаване на условия за равен достъп до качествено образование на ромските деца и ученици“, ДГ „Люляче“ работи по проекти: „С грижа за всеки ученик“ – Модул 2 и „Подкрепа за равен достъп и личностно развитие“ по ОП НОИР. СУ „Св.Св. Кирил и Методий“ с. Александрово работи по НП „Твоят час“ като са сформирани групи по БЕЛ и математика в начален и прогимназиален етап за ученици с обучителни затруднения („Математика – лесна и интересна“ – 1-ва група, „Да учим заедно“ – 3-та група). Стремежът е да се обхване по-голям брой ромски деца.

Прилагане на система от стимули и мерки за въвеждане на интеркултурно образование във всички етапи на предучилищното и училищното образование: В детските градини се работи за премахване на социалната и говорна изолация в познавателните и практически ситуации по БЕЛ. Разработени са мерки за повишаване качеството на образованието в СУ „Панайот Пипков“ – Ловеч, приети на педагогически съвет през 2016 г. Педагогическите специалисти са участвали в обучение за по-ефективна работа в мултиетническа образователна среда. В ДГ всички учители, работещи с деца от етнически малцинства са стимулирани допълнително при деференцираното заплащане, чрез включен допълнителен компонент „Интеркултурна компетентност“. В картите за оценка на труда и педагогическите специалисти в СУ „Панайот Пипков“ – Ловеч е включена точка „Работа с ученици“. Част от учениците в СУ „Панайот Пипков“ са включени и работят в група за занимания по интереси по проект „Твоят час“, „Бит, традиция и фолклор“. Те се запознават, проучват, възстановяват и представят пред съученици, родители и учители по повод различни празници народни обичаи и традиции от различни етноси. ОУ „Св.св. Кирил и Методий“ кв. Гозница – ученици са включени по проект „Твоят час“ и СИП „Бит и традиция“, „Зачитане индивидуалността на всяко дете или ученик“.

Изготвяне на портфолио на застрашени от отпадане ученици и индивидуални консултации със семействата. Осигурени са безплатни учебници на ромските ученици и подсигуриране на материали по учебните предмети, които улесняват учебния процес. Изготвена е учебна програма за превенция на отпадането. Осигурена е възможност за записване във всяко училище или детска градина на подлежащите на обучение роми.

Приоритет „Здравеопазване“

Осигуряване на достъп до здравеопазване на етническите общности в неравностойно положение и уязвими групи. Активна работа с млади хора от ромските общности с цел превенция на ранни и нежелани бременности, полово-предавани болести и СПИН при малолетни и непълнолетни момичета. Провеждане на здравно-информационни събития за повишаване на здравните знания и осигурен достъп до информация за различни здравни проблеми, касаещи хората от етническите малцинства. Популяризиране на съвременните методи на семейно планиране. Провеждане на беседи в ромските квартали от експерти в РЗИ. Във връзка с изпълнение на програма „Превенция и контрол на ХИВ/СПИН в България и Ниско-праговия център е осигурена психологическа и социална подкрепа на

клиентите от рискови групи – 78 случая. Осигурена е конфиденциалност, анонимност и достъпност при предлагани здравни услуги / подsigуряване на превенционни материали, изследвания за установяване на ХИВ статус и изследвания за ППИ – 128 случая. Подsigурени са условия за качествено функциониране на НПС. Осигурено е финансиране в размер на 1830 лв.

Осигуряване на достъп и популяризиране на наличните социални услуги на територията на община Ловеч, насочени към лица от рискови групи – ЦОП и ЦСРИ. Предоставяне на консултативна, психологическа, рехабилитационна, логопедична и трудотерапевтична дейност. Осигурен е достъп до популяризиране на наличните социални услуги в община Ловеч, насочени към лица от рискови групи – ЦОП и ЦСРИ.

Съдействие от страна на медицинските специалисти от училищата и детските заведения за пълен обхват на децата от уязвимите общности в задължителните мерки за имунизация. Оказано е съдействие от медицински специалисти в 2 училища, с преобладаващи деца от ромски произход. Издирени родители на деца без имунизации. Информирани лични лекари. Обхванати 5 деца

Приоритет „Заетост“

Осигуряване на достъп на ромите до пазара на труда. По проект „Обучение и заетост на младите хора“ – финансиран по ОП РЧР и инициатива за младежка заетост са преминали обучение 20 бр. лица. Обект на проекта са и хора от етническите малцинства, които са трайно безработни младежи. По национални и европейски програми за периода 2016 г. е осигурена заетост на 51 бр. лица, чиито работодател е била община Ловеч. Обект на тази програми и проекти са и лица от етническите малцинства, които са трайно незаети, без образование или с неподходящо такова.

Обхващане с хоризонтални мерки и цели инициативи за социално включване на безработни, насочени към достъп до професионална квалификация, заетост и доходи. През периода са сключени 8 бр. договори между Агенция по заетостта на община Ловеч за изпълнение на мерки за заетост на трайно безработни лица, включително и такива от ромски произход. Обхванати са 51 лица

Приоритет „Жилищни условия“

„Осигуряване на качествени и достъпни социални и здравни услуги и условия на живот.“
„Създаване на подходящи условия за живот достъпна среда за хора в неравностойно положение.“

Приоритет „Върховенство на закона и недискриминацията“

Превенция в училищните общности за създаване на среда, която влияе за намаляване на противообществените прояви на малолетни и непълнолетните. През периода са организирани и проведени две дискусии на тема „Насилието в училище и извън него“ и „Междучелностните отношения“ с участието на 90 ученика. Проведени са дискусии на различни теми: „Насилието в училище и извън него“, „Асоциални прояви и последствията от тях“. Изпълнени са мерки и е извършена превантивна и профилактична работа със 60 деца /15 от тях са роми/. Образуван са 45 дела за противообществени прояви и възпитателни дела на младежи, които са настанени в ЦНСТ.

Приоритет „Култура и медии“

„Съхраняване, развитие и популяризиране на специфичната етнокултура на ромите като част от българската национална култура и създаване на условия за равен достъп на ромската общност до обществения културен живот на различни нива.

Повишаване на грамотността на децата чрез четене, участие в конкурси и занимателни игри, насочени към четенето.“

През 2016 г. РБ „Проф. Б. Цонев“ реализира редица инициативи, свързани с повишаване на грамотността на при децата чрез четене, участие в конкурси и занимателни игри: „Четене на глас“, „Пътуващи приказки“, „Парад на приказките“, „Празник на буквите“, „Страната на знанията“, „Национална седмица на грамотността“, „Маратон на четенето“, „Бисерче вълшебно“, Кампания „Чети с мен“. В инициативите участие са взели 105 деца и ученици от ромски произход. Към НЧ „Просвета -1934 г.“ – с. Скобелево функционира клуб „Лятна занималня“, в която са включени 8 деца на възраст до 14 г. от ромски произход. В НЧ „Зора – 1930 г.“, кв. Продимец, град Ловеч е организиран клуб по интереси „Целогодишни занималня“, в която се включват активно 20 деца от ромски произход, 10 от които са на възраст до 14 г. и 10 деца на възраст от 14 до 18 години. Те участват в организирания чествания на празниците от обредния календар и библиотечната дейност. В НЧ „Христо Ботев – 1930 г.“, с. Славяни в дейностите на библиотеката са включени 10 деца до 7 години от ромски произход. Те вземат участие в забавни игри, организирани съвместно с РБ „Проф. Б. Цонев“ и събитията, свързани с отбелязването на седмицата на детската книга.

През 2016 г. на територията на Община Ловеч е създаден фолклорен състав за ромски песни и танци. Младите танцьори от НЧ „Напредък -1920 г.“, с. Баховица, с. Александрово и на Плаващата сцена на р. Осъм в град Ловеч представиха български фолклорни танци и ориенталски танц с костюми, изработени по проекта „Заедно срещу самотата“

Община Луковит

Приоритет „Образование“

Цел: Гарантиране право на равен достъп до качествено образование

Назначени са 10 образователни медиатори в населени места с население над 10 деца от 0 до 9 години, в рамките на проект „Заедно“, финансиран чрез ОП РЧР, които издирват необхванати деца за ДГ и 1 клас.

Цел: Повишаване качеството на образование в „ромското“ училище и селските училища с преобладаващ процент деца от ромски произход

От август 2016 г. се изпълнение на проект „Заедно“ по ОП НОИР – в рамките на проекта се провеждат допълнителни занимания за деца, за които българският език не е майчин, подготовка на децата за бъдещо пълноценно включване в образователния процес, във всички детски градини, вкл. изнесените групи в общината и подготвителните групи в училищата.

Приоритет „Заетост“

Цел: Осигуряване достъп на ромите до пазара на труда. Квалификация и преквалификация на безработни роми

От април 2016 г. се изпълнява проект „Младежка гаранция в Луковит“ по ОП РЧР. В рамките на проекта се провеждат мотивационни обучения за активно търсене на работа и професионални обучения с осигурена субсидирана заетост. В мотивационните обучения са

включени 100 икономически неактивни младежи, в директна субсидирана заетост на длъжност „Работник/озеленител“ – 20 бр. лица и „Чистач/хигиенист“ – 10 бр. лица за шест месеца. След професионално обучение по специалност „Работник в производството на кулинарни изделия в заведения за хранене и развлечения“ бяха назначени 6 младежи на длъжност „Помощник кухня“ в училища и детски градини в общината. Назначен е младежки медиатор по НП „Активиране на неактивни лица“. В изпълнение на Националния план за действие по заетостта през 2016 г. по Регионална програма за заетост на община Луковит са назначени 17 продължително безработни лица с ниска или нетърсена на пазара на труда професионална квалификация, предимно от ромски произход. Лицата са назначени на длъжност „Общ работник“, изпълняващи комунално-битова дейност на обекти (улици и обществени терени) на територията на гр. Луковит и селата Беленци, Дъбен, Карлуково, Петреване, Пещерна, Румянцево, Торос и Ъглен. Продължителността на програмата е 5,5 месеца (от 17.10.2016 г. до 31.03.2017 г.) на пълно работно време.

По Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020 година, схема „Обучение и заетост за младите хора“ са назначени 118 човека до 29 годишна възраст, предимно от ромски произход на длъжност „Общ работник“ от град Луковит и селата Петреване, Румянцево, Тодоричене, Ъглен, Торос, Дерманци, Беленци, Бежаново и Карлуково. Периодът на действие на програмата е 6 месеца / от 24.02.2016 до 24.08.2016 г./ на 8-часов работен ден.

Приоритет „Здраве“

Цел: Намалване на детската смъртност

Здравният медиатор в гр. Луковит оказва активно съдействие за осигуряване на децата за провеждане на имунизации от личен лекар.

Обявен е конкурс за здравен медиатор за населените места по Витската долина на територията на община Луковит

Община Тетевен

По приоритет „Образование“

В община Тетевен инфраструктурата на образованието включва различни образователни институции в системата на предучилищното и училищното образование: заведения за предучилищно обучение (детски градини), общообразователни училища (основни и средни), професионални гимназии. Броят, видът (профилът) и капацитетът на детските заведения и на различните училища (общообразователни и професионални) се оразмеряват на базата на действащи в образователната система норми, нормативи и стандарти – за обхват, за пълняемост на групите в детските заведения и класните стаи, за едносменен режим на обучение и др. Параметрите на образователната инфраструктура в община Тетевен са функция от броя на лицата в съответната възраст – от 3 до 6 годишна възраст (предучилищно обучение), от 7 до 14 години (основно образование) и от 15 до 18 години (средно общо и професионално образование).

През учебната 2016-2017 година в Община Тетевен функционират 12 училищата и 6 детските градини.

Откроява се тенденция за увеличаване броя на учениците, които не продължават да учат след основно образование и на децата, заминаващи със семействата си в чужбина.

Отпаднали от общия брой учащи до 16/18 години през учебната 2015/2016 г. са:

- ПГСЕУ – Тетевен, 4 ученици до 16 г. /предимно от ромски произход/;
- СУ „Георги Бенковски“, 3 ученици до 16 г. /предимно от ромски произход/.

Преждевременно напусналите образование и обучение през учебната 2015/2016 г. (18 – 24 навършени години) за Тетевенска община са:

- ПГГСД „Сава Младенов“ – гр. Тетевен, 2 ученици /роми/;
- СУ „Георги Бенковски“ – 3 ученици /роми/.

Необхванати деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст на територията на община Тетевен няма.

Към настоящия момент – в училищата на територията на нашата община се провеждат ежедневни консултации с ученици, срещащи затруднения по всеки предмет. Проблемните, неидващи редовно на училище ученици, се посещават по домовете, където се провеждат разговори както с тях, така и с родителите, с цел убеждаване в ценността на образованието.

Общината предлага курсове за ограмотяване на неграмотни родители, но интерес от тяхна страна за съжаление почти няма. Чрез образование на родителите целим да се пристъпи към осъзнаване на ценността от образованието и предаването ѝ от родител към дете.

Предприетите мерки от страна на учители, директори и община са:
провеждане на родителско – учителски срещи по проблемите на отговорността за възпитанието и образованието на децата ;

- провеждане на индивидуални консултативни срещи от педагогическите съветници за повишаване на мотивацията за учене и определяне на приоритети;
- включване на учениците в занимания по интереси;
- осигуряване на достъп до спортната база, компютърните кабинети и библиотеките на училищата;
- ползване на социални придобивки – безплатен транспорт, безплатно общежитие в някои училища и осигуряване на храна в ученическия столове на минимална цена;
- прилагане на интерактивни методи на преподаване и ефективно оползотворяване на учебното време.
- засилен контрол по отношение на спазване на графика и ефективното провеждане на консултации по отделните учебни предмети;
- провеждане на здравно и гражданско образование в часа на класа;
- активиране на ученическото самоуправление;
- изпращане на уведомителни писма до дирекция ”Социално подпомагане” за учениците , допуснали повече от 5 /пет / не извинени отсъствия в рамките на един месец;
- уведомяване на отдел ”Закрила на детето” и кметовете по населени места с писма за учениците, прекъснали посещението на училище за повече от 20 последователни дни;
- осъществяване на междуинституционално взаимодействие за преодоляване на проблема;
- Прилагане на чл.347, ал. 2 и ал. 4 от ЗПУО за налагане на административно наказателни мерки за допуснати неизвинени отсъствия.

Общинският ни План за действие, приет с Решение № 20/29.12.2015 г. на ОбС – Тетевен, се придържа към структурата и съдържанието на Плана за действие за изпълнение на Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите /2012-2020/. В него са включени комплекс от мерки за интеграция на най-маргинализираните общности сред етническите малцинства. Като уязвими и маргинализирани сме разгледали онези лица и групи от хора, които търпят ограничения по отношение на участието им в социалния живот и ползването на социални права, не успяват да получат достъп или да ползват

възможностите, които предлагат обществото и икономиката, имат ограничен достъп до качествено образование и здравни услуги, ниво на професионална квалификация и умения, които препятстват участието им на пазара на труда и т.н.

В контекста на образователната интеграция на най-маргинализираните общности на територията на община Тетевен приоритетно се развиват целеви мерки, заложи в Плана за действие за подкрепа на интеграционните политики: обхващане на децата в риск от маргинализираните семейства в детски градини; записване и задържане на отпадналите деца в училище; подкрепа и осигуряване на допълнителни занятия за компенсиране на образователни неравенства; системна и последователна работа за приобщаване на родителите; мерки за ограмотяване на неграмотни и малограмотни възрастни роми; повишаване на капацитета на учителите в детските градини и училищата; програми за повишаване на качеството на образование.

Може да се обобщи, че записването и задържането на отпаднали деца в училище е приоритетна и задължителна мярка с цел тяхната реинтеграция в образователната система. При маргинализираните семейства обикновено се налага продължителна социална и общностна работа за мотивиране на децата и родителите, посредничество и придружаване за подготовка на документи и записване в училище.

По приоритет „Здравеопазване“ -

Характерно за ромското население е ниската здравна култура и ненавременното търсене на медицинска помощ. Нарастващата безработица сред етноса е причина за твърде високия относителен дял на здравно неосигурени лица – около 80%. При необходимост голяма част от тях не могат да се лекуват в болница поради невъзможност за заплащане на таксата за болничен престой.

Характерно е също и ниската възраст, в която жените ромки стават майки. Тревожен е фактът, че бременните ромки не посещават женска консултация през периода на бременността и това до голяма степен носи риск не само за тях, но и за тяхното дете. На основание Разрешение за осъществяване на лечебна дейност №МБ-185/21.112.2015 на Министъра на здравеопазването в, МБАЛ Тетевен д-р Ангел Пешев” ЕООД не се осъществява дейност по специалностите „акушерство и гинекология“ и „неонатология“.

Най – честите заболявания на лицата от ромски произход са тези на дихателната система, следвани от заболявания на храносмилателната, травми и наранявания.

Близко 90 % от приетите в Детско отделение са деца от ромски произход със заболявания на дихателната и на храносмилателната система.

Няма наличие на данни за мероприятия, свързани с превенцията на ХИВ, СПИН, туберкулоза и сексуално предавани инфекции в общината.

По приоритет „Заетост“

Структурата на безработните в община Тетевен е твърде негативна – 63 % от регистрираните безработни лица са без квалификация, като 84 % от тях са с основно и по – ниско образование и са предимно от ромски произход. Това силно затруднява тяхната реализация на трудовия пазар, като ограничава възможностите за включване в програми за заетост, най – вече в Национална програма “ОСПОЗ”. Над 60 % от включените безработни лица в обучение и заетост при реализацията на схема “Развитие” по Оперативна програма РЧР също са с основно и по – ниско образование /предимно роми/. Субсидираната заетост остава най – търсеният начин за трудова реализация.

Националната програма “Активизиране на неактивните лица”, изпълнявана от Агенцията по заетостта и териториалната дирекция “Бюро по труда”, включва един важен компонент – развиване на трудовото медиаторство /подходящ пример за добри практики в областта на заетостта е наличието на 2 /двама/ трудови медиатори за община Тетевен/. Всичко това, заедно с провеждането на курсове за обучение на служителите в Дирекция “Бюро по труда” за придобиване на специфични умения за работа с представители на ромското население и други етнически малцинства, създава условия за подкрепа на достъпа до заетост на безработните и обезкуражените сред етническите общности в неравностойно положение.

По приоритет „Жилищни условия“

За разлика от останалите сектори, където съществуват известни възможности и ресурси за стартиране на директна подкрепа към целевите общности, то за решаване на проблемите в жилищния сектор е необходимо най - напред да се разработи предвидената общинска програма за жилищните условия на обособените етнически общности. Ромите на територията на община Тетевен не живеят в обособени квартали. По – голямата част живеят в големи фамилни къщи, но има и домове, в които живеят няколко домакинства в изключително тежки условия. Жилищните условия се подобряват главно чрез общинския бюджет и участието в европейски програми. Въпреки че има изградена система за сметопочистване, контейнерите не винаги се използват по предназначение. Към момента няма новоотредени терени за жилищно строителство на гражданите от ромски произход. Няма и регистри за териториите, включващи ромско население. Плановата осигуреност, включваща и население от ромски произход, е следната: застроителен и регулационен план /ЗРП/ за гр. Тетевен, кв. Полатен, кв. Пладнището, с. Черни Вит, с. Малка Желязна, с. Дивчовото, с. Гложене, с. Голям Извор, с. Галата, с. Васильово, с. Български Извор, с. Бабинци; регулационен план /РП/ за с. Рибарица, с. Градежница, с. Глогово и м. Асен; изготвени кадастрални карти за гр. Тетевен, кв. Полатен, кв. Пладнището, с. Рибарица, с. Черни Вит и с. Дивчовото.

По приоритет „Върховенство на закона и недискриминация“

Поставя се акцент върху жените и децата, опазване на обществения ред и гарантиране правата на всички граждани. Подобряване на ефективността на служителите и правоохранителните органи в мултиетническа среда при спазване на стандартите по правата на човека. Насърчаване равнопоставеността между жените и мъжете и осигуряване на предпоставки за успешна реализация и нова социална роля на ромската жена. Засилване на работата със семействата от ромски произход и от друго живеещо при подобни условия население за осъзнаване на родителските задължения, за разбиране и спазване правата на децата.

По приоритет „Култура и медии“

На територията на община Тетевен няма професионални културни институти. Дейността в това направление се осъществява от дванадесет действащи читалища. Читалища, като институция, има във всички населени места, но самостоятелни читалищни сгради има в Тетевен, Рибарица, Гложене, Български извор, Голям извор и Бабинци. В останалите населени места на територията на общината читалищна дейност се развива в пригодени бази, спортни зали или други предоставени за ползване помещения. Като цяло материално-техническата база на читалищата е остаряла и почти в същото състояние отпреди 15

години. Читалищните дейци търсят средства за възстановяване на дейностите, кандидатствайки за финансиране към различни донорски програми. Възможности за допълнително финансиране на дейности от няколко години се осъществяват и по линия на допълващата субсидия от страна на Министерството на културата. По програма МАТРА на Холандското правителство беше изграден Интернет център към читалището в Тетевен. Постепенно читалищата започнаха да се снабдяват със съвременна техника. Наред с осигурената посредством допълваща субсидия, вече е налице техническо осигуряване и по линия на Програма «Глобални библиотеки»- читалището в гр. Тетевен и читалищата в селата Глогово, Български извор, Черни Вит, Бабинци, Васильово и Рибарица. Читалищата осъществяват основно събирателска дейност в областта на фолклора. Почти във всички селища има фолклорни състави от различни възрастови групи, което осигурява приемственост и запазване на традиции, бит и фолклор. Читалищата в селата Глогово, Градежница, Галата, Български извор, Рибарица, Черни Вит, Васильово, Голям извор и Гложене развиват т.нар. изворен песенен фолклор. Читалището в гр. Тетевен, освен автентичен фолклор, към 2007 г. е сформирало група за ромски танци – ромска танцова формация «Амалипе». През 2016 г. по подходящ начин са отбелязани ромските празници Банго Васил и Международния ден на ромите /8 април/, който е заложен и в Културния календар на Община Тетевен.

Община Троян

Приоритет „Образование“

Един от най-значимите проблеми, който оказва сериозни негативни ефекти върху развитието и интеграцията на ромите както в Република България като цяло, така и в Община Троян, е свързан с образователното равнище на ромското население. Особено тревожна е тенденцията на непрекъснато увеличаване на неграмотността сред ромите, което се дължи на влиянието на множество комплексни фактори. Децата от ромската етническа общност отбелязват по-ниско равнище при записване в предучилищни учебни заведения или въобще не посещават такива. От това произтича и един от сериозните проблеми, възпрепятстващи нормалното им обучение - голяма част от тях не говорят добре официалния български език и не са усвоили основните знания и умения, необходими за справяне с учебния процес.

Социализационните модели в много ромски групи, особено в квартали с преобладаващо ромско население, създават допълнителни трудности за адаптацията на ромските деца в училище, ако не са ходили в предучилищно детско заведение. Патриархалните норми на контрол върху поведението на момичетата и жените също водят до ранно отпадане на момичетата от училище.

Ежегодно се предприемат всички необходими стъпки за пълно обхващане на подлежащите на задължително обучение деца и ученици в подготвителна група и I клас. Един от двигателите за интегриране са делегираните бюджети на училищата в Община Троян.

Периодично се проучват възможности за участие в проекти за привличане на финансови средства от ЕС и други, за подобряване на материалната база в училищата и за социална подкрепа на ромите.

Недостатъчното образование на ромските деца е пречка за придобиване на последваща професионална квалификация и успешна реализация на трудовия пазар;

Приоритет „Здравеопазване“

По данни от Националната стратегия на Република България за интеграция на ромите 2012-2020 г. и Здравната стратегия за лица в неравностойно положение, принадлежащи към етнически малцинства (интегрална част от Националната здравна стратегия, насочена към осигуряването на по-добро здраве на българското население), рисковите фактори създават условия и повишават вероятността от възникване на заболявания. При лицата, принадлежащи към големите малцинствени общности в България се наблюдава по-силно влияние на първичните (масово и дълбоко обедняване, висока безработица, влошена структура на доходите и потреблението, неблагоприятна околна и жилищна среда, начин на живот, генетични заболявания) и вторичните рискови фактори (някои болестни състояния с хронично протичане, които от своя страна създават условия за усложнения или други заболявания).

Освен **общите проблеми на ромската общност** – висока заболяемост, висока смъртност, по-къса средна продължителност на живота на лицата от ромската общност, по-висока обща и детската смъртност, много ранни женитби, ранно раждане на първо дете, и др.

Добра практика на Община Троян в работата по разрешаването на здравните проблеми на малцинствата, е фактът, че към администрацията на общината работят двама здравни медиатори. След като първоначално започват работа по проект на Сдружение „Национална мрежа на здравните медиатори”, в последствие и двамата са назначени на трудов договор в държавно делегирана дейност "Други дейности по здравеопазването". Тяхната дейност е насочена към оказване на съдействие при реализиране на профилактични дейности и разяснителни кампании в ромските общности в Община Троян и съдействие на нуждаещи се от малцинствените групи за достъп до здравни услуги. Наред с това, здравните медиатори подпомагат комплексно общуването между лицата от малцинствените общности и здравните и социалните служби и общинска администрация.

В тази връзка предприетите мерки за разрешаване на проблемите са свързани с активизиране дейността на здравните медиатори и общопрактикуващите лекари за повишаване на здравната култура на ромската общност:

- Оказано съдействие за явяване пред ТЕЛК комисия на 16 лица;
- Съдействие за възстановяване на здравноосигурителни права на 7 лица;
- Съдействие по различни проблеми пред институции – 156 бр.;
- Самостоятелно проведени здравни беседи – 42 бр.;
- Съвместно проведени беседи – 5бр.;
- Посетени обучителни курсове – 2 бр.;
- Съдействие по образователни въпроси – 48 бр.;
- Брой индивидуални съдействия по **здравни въпроси** – 113 бр.;
- Придружавания до здравни институции – 30 бр.;
- Брой индивидуални съдействия по **социални въпроси** - 127 бр.;
- Имунизации– 28 бр.;
- Осъществени здравноинформационни мероприятия за превенция на различни заболявания – 4 бр.;
- Здравно образователни беседи в часа на класния съвместно с класните ръководители и представител на ОБКБППМН – 14 бр.

Ежегодно се актуализират плановете за действие към Стратегията за развитие на социалните услуги в Община Троян. На заседание на Общински съвет от 16.02.2017г. е

приета Стратегия за развитие на социалните услуги в Община Троян (2016-2020) и Планове за развитие на социалните услуги за 2017 г. и 2018 г., в която като една от основните рискови групи е дефинирано ромското население.

Приоритет „Заетост“

Икономическата криза се отрази в най-голяма степен на заетостта на ромите, тъй като голяма част от тях нямат конкурентна квалификация и могат да упражняват само най-непрестижните професии. Освен това, мнозинството от ромското население, има основно и по-ниско образование, което предполага, че все по-трудно ромите ще намират реализация при повишените изисквания на пазара на труда.

Въпреки, че ромската етническа група не е обособена в самостоятелна целева група при наблюдението на пазара на труда и в административната статистика на Агенцията по заетостта, нейните представители са най-многобройните участници в програмите и мерките за заетост. Това се дължи на целенасочената политика за осигуряване на квалификация, трудов опит и доходи от труд на ромите, които на практика срещат най-големи трудности за намиране и започване на работа. През 2016г. по Проект „Обучение и заетост на младите хора“ в общината са работили 9 лица от ромски произход; в Регионална програма – 3 лица от ромската общност. Лицата на месечно социално подпомагане, работещи по 14 дни в обществено-полезни дейности в общината са 25 роми. В Общинско предприятие „Комунални услуги-Троян“ на трудови договори при 8 часов работен ден работят 41 роми, в дейности сметопочистване и сметоизвозване. Традиционните умения на ромите не са действащ източник на поминък и не им осигуряват възможности за намаляване на безработицата. Безработицата е трайно изразена и продължителна, което силно обезкуражава търсещите работа. Източник на значителен дял от доходите е заетостта в неформалния сектор. В тези случаи обаче голям брой роми и техните работодатели не внасят средства за социални осигуровки и за данъци;

Активното ползване и ограничения принос към системата на социално подпомагане – създава негативни обществени нагласи към общността като цяло, което предпоставя задълбочаване на изолацията за сметка на възможностите за равноправна интеграция;

Интеграцията е комплексен процес, обхващащ всички сфери на живота – промяна на разбирането сред общността за важността на интеграцията на ромите, като основа за демократично развитие на общината, засилване на ролята на местните институции и гражданското участие.

Необходимо е обединяване на усилията на общината, нестопанските организации и гражданството за постигне баланс между нужди и интереси.

Приоритет „Жилищни условия“

Ромското население в Община Троян е концентрирано предимно в кварталите и махалите на гр. Троян: общинско общежитие на БКС в кв. Търнето, общежитие мах. „Червянска лъка“, Алдишки рът, Коньова могила, Стойчески рът, Белишки Орешак, кв. Велчевски, бивша асфалтова база зад складовете на „Топливо“, зад „Балканфарма“, кв. Ливадето, селата Горно Трапе, Ломец, Добродан и Орешак. Жилищният фонд, обитаван от ромско население, в преобладаваща си част е в лошо състояние. Предимно това са незаконни постройки които не разполагат с необходимите помещения за поддържане на хигиена. В някои дори няма електричество. Живущите в тях роми не са в състояние да отделят средства за поддръжка и подобряване. Това се дължи на факта, че по-голяма част са трайно безработни и социално слаби и не разполагат с необходимите средства за

подобряване условията си на живот. В жилищата от общинския жилищен фонд са настанени общо 106 семейства, от тях 50 от ромски произход. Преобладаващо ромите са настанени в двете общински общежития – мах. „Дудевска” № 1 и кв. „Търнето” и няколко семейства са настанени в общински къщи находящи се в града. Състоянието на общежитията като сгради е добро поради усилията на общината да ги поддържа. Семействата настанените в къщи полагат усилия и стопанисват сравнително добре тези имоти. Със средства от общинския бюджет в размер са поставени водомери и открити индивидуални ВиК партии на 31 броя домакинства настанени в общежитие мах. „Дудевска” № 1, същите домакинства имат и индивидуални партии за електричество. Решен е проблем с електроснабдяване в махала „Белишки Орешак“. Настанени са 3 броя ромски семейства в общински жилища намиращи се извън кварталите с преобладаващо ромско население.

Приоритет „Върховенство на закона и недискриминацията“

Политиката на Община Троян е насочена към гарантиране правата на гражданите, защита на обществения ред, недопускане и противодействие на проявите на нетолерантност и на „език на омразата“. Органите на местното самоуправление, в това число и Община Троян, имат отговорна роля в изграждането на включващо общество и доверие между местните общности. Успешното изпълнение на тази роля изисква от тях адекватен отговор – изграждането и прилагането на местни политики, насочени към равенството и недискриминацията, за да постигнат интегрирани квартали, градове и села. За постигане на заложените цели Община Троян предприема **следните действия:**

- Осигуряване на добро функциониране и развитие на правната уредба на местно ниво, на институционалните структури и на инструментариума за защита от дискриминация, с което се повишат гаранциите за ефективна защита на правата на ромите, тяхната равнопоставеност, достойно съществуване и пълноценно участие в обществения живот.
- Повишаване на участието на ромите и друго живеещо при подобни условия население в местната администрация.
- Укрепване на междуинституционалната координация за ефективно прилагане на политиките за интеграция на ромите.
- Подобряване на механизмите за сътрудничество, диалог и консултации между публичния сектор, ромите и гражданските организации, работещи за интеграция на ромите.
- Засилване работата в общността, особено с деца и младежи, с цел формиране на социални умения за избягване на рискове, създаване на условия за развиващи ключови умения и дейности и увеличаване на възможностите за социализация.
- Засилване на работата със семействата от ромски произход и от друго живеещо при подобни условия население при съблюдаване на правните механизми и работа със семействата за осъзнаване на родителските задължения, за разбиране и спазване правата на децата.
- Разяснителни и информационни кампании за повишаване на чувствителността и нетърпимостта към прояви на дискриминация.
- Системна работата на местно ниво за осъзнаване от ромите на правата и отговорностите им като граждани.

Социалната профилактика на правонарушенията сред подрастващите остава основен приоритет в дейността на Общинската комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните (ОбКБППМН) – Троян. Комисията осъществява своята дейност стриктно спазвайки всички международни и национални стандарти за работа с малолетни и непълнолетни, съблюдавайки правата и законите интереси на децата. Създадените добри партньорски взаимоотношения с всички институции и НПО, работещи по проблемите на децата, допринасят за постигането на траен ефект от работата с малолетни и непълнолетни извършители на противообществени прояви и престъпления, както и за предотвратяване на отклоняващо се поведение.

Дейността на комисията е насочена предимно към обхващане, проучване и превенция на противообществените прояви и приобщаване към дейности, които спомагат за нормалното развитие и възпитание на децата. Особено тревожен е фактът, че от 43 разгледани от ОбКБППМН възпитателни дела, в повече от половината от случаите (14) децата са от ромски произход. На всички са наложени съответните възпитателни мерки. На 4 от тях са назначени и обществени възпитатели, които работят ежеседмично с тях. Едно от тях е настанено в СПИ.

Мероприятия на комисията (извън образувателните възпитателни дела) за превенция на насилието и противообществените прояви, в които са включени ромски деца и ученици: „По здрави и щастливи, ползвайки презервативи“, Общински ученически игри, Детски спортен празник „Пламъчета сини“, конкурс за есе и рисунка на тема „Живот или дрога – избираш ти!“, конкурс за есе, разказ или стихотворение на тема „Да събудим детските сърца за добри дела“, във връзка с отбелязване на световния ден за борба с насилието, турнир по футбол, народна топка и тенис на маса между деца от ромски произход.

Приоритет „Култура и медии“

Културният сектор в Община Троян включва широк кръг от културни организации, функциониращи в различни области на културата и изкуството – изпълнителски изкуства, литература, музейно и библиотечно дело, народни и приложни изкуства и др. Богатството на културната инфраструктура определя облика на град Троян като един от активните културни центрове в страната.

Профилът на културния сектор в Община Троян се определя от няколко основни групи културни организации:

- Регионални и общински културни институти (МНХЗИ, НИХЗИ, Галерия „Серяковата къща“ - Троян, Представителен общински младежки духов оркестър с мажоретки, Общински педагогически център-Троян и др.);
- Читалища - на територията на Община Троян функционират общо 19 читалища. Освен традиционните културни дейности, читалищата усвояват все по-активно и новите социални практики, което ги превръща през последните години в реален партньор за решаване на редица социални проблеми на общността чрез предоставяне на разнообразни социални услуги, насочени към групи със специфични потребности и групи с различен етнически състав.
- НПО и търговски организации в сектора на културата.

Културните институции в общината се стремят да привличат към дейностите си децата от ромски произход. Пречка за по-активното им включване е необходимостта децата да бъдат „водени“ след училище или в специални дни, което е в противоречие с установените родителски практики на ромската общност. В основно училище „Иван Хаджийски“ се

работи с детска група за ромски фолклор с помощта на Общински педагогически център – Троян и здравните медиатори.

Липсата на средства е пречка за разширяване на дейността с децата от ромски произход. Постигнатото до тук е необходимо да се надгради и да се търси участие в проекти финансирани от ЕС или неправителствени организации, ангажирани с ромската проблематика.

Община Угърчин

Приорите „Образование“

На територията на Община Угърчин има три общински училища и две Детските градини. Децата и учениците от ромски произход, подлежащи на задължително обучение посещават редовно детските заведения и училищата. Предлагат им се безплатни услуги като транспорт, безплатна храна, безплатни учебници, целодневно обучение. Ползотворно е сътрудничеството между център „Амелипе“ и ОУ „Хросто Ботев“ с. Кирчево.

Приоритет „Здравеопазване“

Системата на здравното обслужване на община Угърчин включва следните здравни учреждения:

Пет лекарски практики;

Филиал на „Център за спешна медицинска помощ“ – Ловеч

Медицински сестри в здравните кабинети на учебните и детски заведения

Рисковите фактори създават условия и повишават вероятността от възникване на заболявания.

Приоритет „Жилищни условия“

Жилищните условия и инфраструктура на терените, които обитават като цяло са в относително добро състояние, разбира се все още има терени, към които няма изградена водопроводна и канализационна мрежа, случва се да има и нелегално прокарана електрическа мрежа. Голяма част от ромското население разполагат с жилищен фонд, който отчасти задоволява тяхната необходимост. През последните години се наблюдава заселване на хора от ромски произход в населените места, съвместно с население от други етнически групи. Най-ярко това е изразено в град Угърчин.

Приоритет „Заетост“

Безработицата и ниските доходи при тази общност обуславя рисковата група социално слаби лица и семейства, подпомагани с месечни социални помощи по ЗСО и ППЗСП. Подпомагани с месечни помощи са доста семейства, преобладаващи са многодетните и непълни семейства, в които има повече нетрудоспособни членове. Община Угърчин участва в изпълнението на проекти по ОП „РЧР“, с което е осигурила заетост на безработни лица включително и от ромски произход. Реализацията по тези проекти и програми основно се свързва с осигуряване на заетост на безработни лица без образование или без квалификация. По програма „Обучение и заетост на млади хора“ през 2016 г. е осигурена възможност 70 лица, голяма част от ромски произход, с цел улесняване на прехода между образование и заетост чрез средствата от ОП „РЧР“ по Европейски социален фонд. По проект „Осигуряване на топъл обяд в Община Угърчин“ се осигурява обяд на 168 социално слаби лица, повечето от които са от ромски произход.

Приоритет „Върховенство на закона и недискриминация“

Местната власт работи в посока недопускането на ограничения на правата или привилегии, основани на раса, народност, етническа принадлежност, пол, произход, религия, образование, убеждение, политическа принадлежност, лично и обществено положение или имуществено състояние, следвайки интересите на всички социални групи, представени на тяхна територия, да бъдат зачитани, създавайки и усъвършенствайки механизми за предотвратяване на дискриминационни практики. Чрез своите правомощия и публични политика тя има водеща роля в създаването на обществена среда, свободна от прояви на дискриминация и нетърпимост. Община Угърчин следва тези принципи, гарантирайки правата на всички граждани, независимо от тяхната етническа принадлежност, защита на обществен ред, недопускане и противодействие на проявите на нетолерантност и на „език на омраза“.

Приоритет :Култура и медии“

Създадени са условия за участие в културния живот на общината на всички етнически групи. Оказва се съдействие при организацията на културни мероприятия свързани с бита, културата и традициите на отделни етноси. Ромите активно участват в дейностите на всички читалища на територията на общината.

Община Ябланица

Реализирането на общинската политика за интегриране на маргинализираните групи е непрекъснат процес, инструмент за хармонизиране на местните инициативи с държавните изисквания, възможностите на местната власт и потребностите на жителите на Община Ябланица, с цел подобряване благосъстоянието на тези групи. Акцент в плана за действие е постигането на баланс между дейностите по социалното включване и дейностите, гарантиращи устойчиво развитие на общността. Основна част заемат дейностите по интеграцията на ромското население. Едва 916 души на територията на община Ябланица са се самоопределили като роми, което е число твърде далеч от реалния им брой. В Община Ябланица преобладаващото население е българско, но съвсем не е малък и броят на представителите на ромския етнос.

Приоритет „Образование“

Един от най-значимите проблеми, който оказва сериозни негативни ефекти върху развитието и интеграцията на ромите, както в Република България като цяло, така и в Община Ябланица, е свързан с образователното равнище на ромското население. По данни на НСИ от преброяванията на населението от 2011 г., ромската общност се характеризира с по-неблагоприятна образователна структура, в сравнение с останалата част от населението. Особено тревожна е тенденцията на непрекъснато увеличаване на неграмотността сред ромите, което се дължи на влиянието на множество комплексни фактори. Децата от ромската етническа общност отбелязват по-ниско равнище при записване в предучилищни учебни заведения или въобще не посещават такива. От това произтича и един от сериозните проблеми, възпрепятстващи нормалното им обучение - голяма част от тях не говорят добре официалния български език и не са усвоили основните знания и умения, необходими за справяне с учебния процес. Социализационните модели в много ромски групи, особено в квартали с преобладаващо ромско население, създават допълнителни трудности за адаптацията на ромските деца в училище. Патриархалните

норми на контрол върху поведението на момичетата и жените също водят до ранно отпадане на момичетата от училище.

В приетата с Решение на ОбС - Ябланица „Стратегия за образователна политика в Община Ябланица" подробно е изложена цялостната визия за постигане на образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства в рамките на общината, посредством прилагане на набор от мерки и механизми, осигуряващи равен достъп до качествено образование и предотвратяване на ранното отпадане от образователната система на деца от семейства, намиращи се в уязвимо социално положение. Основните цели, които си поставя общинска администрация, и които са валидни за всички етнически групи, живеещи на територията на общината са:

- Подобряване качеството и създаване на условия за достъп до образование;
- Придобиване на компетентности в съответствие с пазара на труда;
- Намаляване броя на преждевременно напускащите училище;
- Обучение през целия живот и пълноценно личностно развитие;
- Подобряване и модернизация на образователната инфраструктура.

За разрешаване на набелязаните по-горе проблеми през 2016 г. са предприети следните мерки, в резултат от които, отпадащите от училище ученици в община Ябланица, са значително по-малко:

- За всички деца и ученици е осигурен достъп до образование. В резултат на доброто структуриране на мрежата от училища и детски градини, в общината има почти 100% обхват на подлежащите на задължително обучение.
- Всички училища разполагат с необходимите условия за обучение. Напълно са обхванати подлежащите на задължително обучение в I клас. Осигуряват се безплатни учебници и учебни помагала за децата от ПГ и за учениците от I до VII клас, целодневна организация на учениците от I до IV клас, безплатна закуска на деца от ПГ и ученици от I до IV клас.
- Учениците до 16-годишна възраст от населени места, в които няма училище, са обхванати в средишни и приемащи училища. За тях се осигурява целодневна организация на учебния ден и безплатен транспорт. Общината разполага с 5 ученически автобуса, предоставени от МОН.
- Училищата в общината изпълняват проекти по Национални програми на МОН, насочени към създаване на условия за равен шанс и качествено образование на всяко дете: „Твоят час“ и др.
- Община Ябланица е една от малкото общини, запазили столовото хранене в две от училищата. Разходите за персонала в училищните столове и част от режимните разноски се поемат ежегодно от общинския бюджет. В училищните столове се използват възможности за поевтиняване на храненето.
- В СУ „Васил Левски“ гр. Ябланица е осигурен безплатен обяд по проект на БЧК - Ловеч на 60 ученика от социално-слаби семейства, предимно от ромски произход.
- Всяко училище изпълнява вътрешноучилищна програма за допълнителна работа със застрашени от отпадане ученици. Провеждат се дискусии с представители на институции /Районна прокуратура, РУ на МВР, РЦЗ, РЗОК, ОбКБППМН, Комисия за детето, Община Ябланица, директори на училища, психолози, медицински специалисти, общопрактикуващи лекари/ по проблеми, свързани с обхващане и задържане на децата и учениците в училище. Проблем са неизвинените отсъствия в гимназиален училищен етап, неправомерното извиняване на отсъствия и нерегистрирането на отсъствия в малките населени места. Активно се работи в тясно сътрудничество с РЗОК, РЗИ и РУ на МВР.

- Училищата и детските градини прилагат механизми за социална интеграция на ученици и деца със специални образователни потребности. Диагностични екипи извършват оценка на образователните потребности; изготвят и реализират план за подкрепа; наблюдава се и се оценява развитието на всеки случай. Информират се родителите за нивото на образование и успешното интегриране на децата и учениците. Обсъждат се текущи задачи и проблеми на децата с увреждания.
- Интегрирано се обучават деца и ученици, за които българският език не е майчин. Сформират се различни извънкласни форми за работа по интереси, по проекти допълнително се обучават учители.
- Ангажимент на всяко училищно ръководство и на Общината е свеждане до минимум ранното отпадане от училище на тези ученици, както и мотивиране на завършващите основни училища да продължат средното си образование. Целодневната организация на учебно-възпитателния процес спомага интеграционния процес. Поддържа се библиотечен фонд от учебници и учебни помагала, в помощ на децата, предимно от ромски произход.

Приоритет „Здравеопазване“

При лицата, принадлежащи към големите малцинствени общности в България се наблюдава по-силно влияние на първичните (масово и дълбоко обедняване, висока безработица, влошена структура на доходите и потреблението, неблагоприятна околна и жилищна среда, начин на живот, генетични заболявания) и вторичните рискови фактори (някои болестни състояния с хронично протичане, които от своя страна създават условия за усложнения или други заболявания).

Освен общите проблеми на ромската общност – висока заболяемост, висока смъртност, по-къса средна продължителност на живота на лицата от ромската общност, по-висока обща и детската смъртност, много ранни женитби, ранно раждане на първо дете, и др., са изведени следните приоритетни проблеми на ромската общност в Община Ябланица, по отношение на здравеопазването:

- Недостатъчни и неправилни здравни знания, нагласи и поведение, с оглед повишаване на здравната информираност и ефекта от нея за подобряване на личното здраве и достъпа до здравни услуги.
- Недостатъчно/липсващо участие на регионални НПО в осигуряване на здравно образование в ромската общност - диференцирано по възраст и пол за факторите на риска за здравето за развитие на редица заболявания, вкл. свързани с неимунизирание, ранните бракове и раждания, трафик на жени и деца, ХИВ, СПИН и ППИ, социално-значими болести (затлъстяване, сърдечно-съдови заболявания, диабет).
- Възпрепятстване изпълнението на имунизационния календар на Република България за максимален обхват на подлежащите с имунизации, вкл. и чрез разкриване на временни имунизационни пунктове и/или създаване на мобилни екипи на РЗИ, въпреки участието на НПО и ромски лидери в провеждането на извънредни имунизационни кампании за деца и възрастни.

Ежегодно се актуализират плановете за действие към Стратегията за развитие на социалните услуги в Община Ябланица 2014-2020 г., в която като една от основните целеви групи е дефинирано ромското население.

В тази връзка предприетите мерки за разрешаване на проблемите на ромската общност са свързани с повишаване на здравната култура на ромската общност.

- Съдействие за явяване пред ТЕЛК комисия

- Съдействие за възстановяване на здравноосигурителни права
- Съдействие по различни проблеми пред институции
- Самостоятелно проведени беседи
- Съвместно проведени беседи
- Посетени обучителни курсове
- Съдействие по образователни въпроси
- Създаване на клубове по интереси: формиране на групи по СИП в областта на културата, фолклора и традициите на етносите; танцови формации, изкуства, традиционни занаяти, организиране на празници, провеждане на конкурси на етнокултурна тематика
- Индивидуални съдействия по здравни въпроси
- Придружавания до здравни институции
- Индивидуални съдействия по социални въпроси
- Имунизации
- Здравноинформационни мероприятия за превенция на различни заболявания
- Здравно образователни беседи в часа на класния съвместно с класните ръководители

Приоритет „Заетост“

Въпреки, че ромската етническа група не е обособена в самостоятелна целева група при наблюдението на пазара на труда и в административната статистика на Агенцията по заетостта, нейните представители са най-многобройните участници в програмите и мерките за заетост. Това се дължи на целенасочената политика за осигуряване на квалификация, трудов опит и доходи от труд на ромите, които на практика срещат най-големи трудности за намиране и започване на работа.

Ниските нива на заетост и ниското търсене на притежаваната от повечето роми квалификация са сред основните параметри, обуславящи отсъствието от пазара на труда. Дългосрочната безработица има изявен отрицателен ефект върху ромската общност. До този момент активните мерки на пазара на труда не са успели да достигнат до много от ромите. Това показва, че участието в обществени програми за временна заетост на ромите и други групи в неравностойно положение, трябва да се насърчават, особено ако тези програми се обвържат с обучение и преквалификация.

Дирекция „Бюро по труда“ – Тетевен чрез поделението си в гр. Ябланица провежда политиките на МТСП на местно ниво в областта на трудовата заетост като реализира редица проекти, които са насочени към осигуряване на заетост за безработни лица от уязвимите групи.

В действията си за пълноправна интеграция и участие на ромите на пазара на труда, общинската администрация в гр. Ябланица следва да се ръководи от Европейската стратегия за заетост, обновената Лисабонска стратегия, Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012-2020 г.), интегрираните насоки за растеж и заетост и други европейски, както и национални документи в областта на заетостта и развитието на човешките ресурси.

Приоритет „Жилищни условия“

Ромското население в Община Ябланица е концентрирано предимно в кварталите и махалите на гр. Ябланица и някои от селата: Брестница, Златна Панега, Добревци, Орешене и др. Единствено в с. Малък Извор не живеят лица от ромски произход.

В по-голямата си част ромите живеят капсулирано и бедно. Често в една къща живеят няколко семейства, обикновено с три, четири и повече деца.

Община Ябланица непрекъснато полага усилия за подобряване на инфраструктурата на тези квартали, като се плануват и реализират редица инициативи. Въпреки, че има изградена система за сметопочистване, контейнерите не винаги се използват по предназначение.

Приоритет „Върховенство на закона и недискриминация“

Политиката на Община Ябланица е насочена към гарантиране правата на гражданите, защита на обществения ред, недопускане и противодействие на проявите на нетолерантност и на „език на омразата“. Рамката на Европейския съюз предвижда нов подход за решаване на проблема със значителното социално и икономическо изключване. Единственият начин за успешно интегриране на ромите е чрез обединяване на усилията, а от решаващо значение е също така да бъдат включени всички участници: институциите на ЕС, националните, регионалните и местните власти, гражданското общество и, разбира се, самите роми.

Органите на местното самоуправление, в това число и Община Ябланица, имат отговорна роля в изграждането на включващо общество и доверие между местните общности. Успешното изпълнение на тази роля изисква от тях адекватен отговор – изграждането и прилагането на местни политики, насочени към равенството и недискриминацията, за да постигнат интегрирани квартали, градове и села.

Социалната профилактика на правонарушенията сред подрастващите остава основен приоритет в дейността на Местната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните (МКБППМН) – Ябланица. Комисията осъществява своята дейност стриктно, спазвайки всички международни и национални стандарти за работа с малолетни и непълнолетни, съблюдавайки правата и законовите интереси на децата. Създадените добри партньорски взаимоотношения с всички институции и НПО, работещи по проблемите на децата, допринасят за постигането на траен ефект от работата с малолетни и непълнолетни извършители на противообществени прояви и престъпления, както и за предотвратяване на отклоняващо се поведение.

Дейността на комисията, съгласно ЗБППМН е насочена предимно към обхващане, проучване и превенция на противообществените прояви и приобщаване към дейности, които спомагат за нормалното развитие и възпитание на децата. Налице са позитивни практики в дейността на Община Ябланица, съвместно с неправителствени организации и отговорните институции, гарантиращи правата на гражданите, като провеждането на разяснителни и информационни кампании за повишаване на чувствителността и нетърпимостта към прояви на дискриминация и осмислянето на правата и задълженията от представителите на ромската общност, които ще намерят развитието си и в бъдеще.

Особено тревожен е фактът, че от 6 разгледани от МКБППМН възпитателни дела през 2016 г., всички деца са от ромски произход. На всички са наложени съответните възпитателни мерки. На 2 от тях е назначен и обществен възпитател, който работи ежеседмично с тях.

Приоритет „Култура и медии“

Във всички дейности по културата Община Ябланица се стреми да включва и представители на ромската общност. В дейностите по изкуства в училищата и детските градини, в които се обучават и възпитават деца и ученици от ромски произход, се

промотират ромските празници и обичаи. Има какво да се желае по отношение на представянията, но извънкласните дейности, застъпени по училищата в момента, добре балансират нуждите на ромските деца.

Културните институции в общината се стремят да привличат към дейностите си децата от ромски произход. Пречки към по-активното им включване са необходимостта децата да бъдат „водени” след училище или в специални дни, което е в противоречие с установените родителски практики на ромската общност.

Липсата на достатъчно средства е основна пречка и за нормалното функциониране на повече от културните институции в общината и за разширяване на дейността им с децата от ромски произход. Необходимостта от закупуване на материали и планирането на общински прояви изисква средства, които не са достатъчни. Активната работа на общината, съвместно с читалищата по привличане на донорски фондове, е текуща задача.

Трудности при изпълнението по общини

Община Летница

Трудности по изпълнението на мерките и дейностите по плана няма. Общината работи много добре в партньорство с „Дирекция Социално Подпомагане“ град Ловеч, Регионална дирекция „Социално подпомагане“ град Ловеч, Дирекция „Бюро по труда“ град Ловеч, представители на ромската и влашката общност, лични лекари, СУ „Бачо Киро“ и ДГ „Ирина Бачо Кирова“ град Летница.

Община Ловеч

Трудности по изпълнението на мерките и дейностите по плана няма.

Община Луковит

Децата на 5 и 6-годишна възраст подлежат на задължителна подготовка в детските градини, за което обаче дължат такси. Поради невъзможност на родителите да плащат таксите децата остават извън образователната система в тази възраст, не владеят български език, което им отнема равния старт в първи клас. Размерът на социалните помощи е по-голям от минималната работна заплата. По време на обученията лицата от целевите групи получават стипендии, които не се считат за доход и те продължават да получават социални помощи. След назначаването им на трудов договор обаче помощите им спират, а те често напускат работа поради факта, че помощите им са по-големи от минималната работна заплата, на която са назначени. На територията на общината няма активна местна неправителствена организация, която да работи в областта на интегриране на ромите.

Община Тетевен

Приоритетен проблем, отразен в Плана за действие на община Тетевен, е дългосрочната безработица, която води до загуба на трудови навици и съответно до по – ниски възможности за излизане от кръга на социална изолация. Специален фокус за осигуряване на достъп до заетост и доходи на най – маргинализираните общности се поставя върху: мотивационни и квалификационни курсове; обхващане на най – уязвимите в програми за ограмотяване; субсидирана заетост; посредничество и подкрепа за осигуряване на достъп до заетост и доходи.

Община Троян

Образователната интеграция на ромите е процес с множество предизвикателства и проблеми.

Ангажимент на всяко училищно ръководство и на Общината е свеждане до минимум ранното отпадане от училище на тези ученици, както и за мотивиране на завършващите основни училища да продължат средното си образование. Към училищата работят педагогически съветници, които са в помощ на децата при решаване на възникнали проблеми. Училищните комисии работят в сътрудничество с ОКБППМН за задържане на учениците, застрашени от отпадане в училище и за превенция на противообществени прояви.

Приоритетни проблеми на ромската общност в Община Троян, по отношение на здравеопазването:

Недостатъчни и неправилни здравни знания, нагласи и поведение, с оглед повишаване на здравната информираност и ефекта от нея за подобряване на личното здраве и достъпа до здравни услуги.

Недостатъчно/липсващо участие на регионални НПО в осигуряване на здравно образование в ромската общност - диференцирано по възраст и пол за факторите на риска за здравето за развитие на редица заболявания, вкл. свързани с неимунизирани, ранните бракове и раждания, трафик на жени и деца, ХИВ, СПИН и ППИ, социално-значими болести (затлъстяване, сърдечно-съдови заболявания, диабет и т.н.).

Възпрепятстване изпълнението на имунизационния календар на Република България.

приоритетни проблеми на ромската общност в Община Троян, по отношение на здравеопазването:

Недостатъчни и неправилни здравни знания, нагласи и поведение, с оглед повишаване на здравната информираност и ефекта от нея за подобряване на личното здраве и достъпа до здравни услуги.

Недостатъчно/липсващо участие на регионални НПО в осигуряване на здравно образование в ромската общност - диференцирано по възраст и пол за факторите на риска за здравето за развитие на редица заболявания, вкл. свързани с неимунизирани, ранните бракове и раждания, трафик на жени и деца, ХИВ, СПИН и ППИ, социално-значими болести (затлъстяване, сърдечно-съдови заболявания, диабет и т.н.).

Възпрепятстване изпълнението на имунизационния календар на Република България.

Община Угърчин

При лицата, принадлежащи към целева група, се наблюдава по-силно влияние на рискови за здравето фактори (някои болестни състояния с хронично протичане, които от своя страна създават условия за усложнения или други заболявания).

Заселването става в изоставени имоти. Повечето се придобиват чрез ползване под наем, но без прехвърляне по съответния ред. Концентрацията на роми в отделен квартал се наблюдава единствено в с. Кирчево на територията на Община Угърчин.

По-голямата част от ромите в община Угърчин са безработни, не търсят активно работа, нямат придобита квалификация, което затруднява и намирането и съответно наемането им на работа и включването им в обществения живот.

Община Ябланица

Основното предизвикателство пред местните власти е намирането на начини за умелото използване на ресурса на всяка една етническа група за постигане на устойчивото развитие на Община Ябланица.

Най-честите трудности, свързани с работата на комисията с лица от ромски произход са свързани с неявяване на малолетни и непълнолетни и родителите им за разглеждане на възпитателни дела. В такива случаи Комисията е подпомагана от органите на полицията, съгласно чл. 19, ал.6 от ЗБППМН.

- Неявяване на родители и деца на по време на възпитателните дела
- Ниска мотивация на родителите за предприемане на адекватни родителски мерки спрямо извършената от детето простъпка.

Мероприятия на комисията (извън образувателните възпитателни дела) за превенция на насилието и противообществените прояви, в които са включени ромски деца и ученици: през 2016 г., по инициатива на МКБППМН, с цел превенция на противообществените прояви сред малолетни и непълнолетни, се проведеха различни мероприятия и инициативи сред учениците от цялата община под надслов „Ежедневие без агресия“. Бяха проведени спортни състезания сред четирите училища. Най-активни бяха учениците от I-IV клас. Представени по подходящ начин под формата на игра или спортно мероприятие, тези мероприятия стават достъпни, реални и ефективни.

Дейността на Областният съвет за сътрудничество по етническите и интеграционни въпроси – брой проведени заседания.

В срок до 17 февруари 2017 г. е изискана информация от кметовете на общините, РИО-Ловеч и ДРСЗ-Ловеч относно изготвяне на годишен мониторингов доклад за 2016 г.

През 2016 г. е проведено 1 (едно) заседание, на което е приет Годишен мониторингов доклад за 2015 г. за изпълнението на ангажиментите по Плана за действие за изпълнение на Националната стратегия на РБ за интегриране на ромите /2012-2020/ и „Десетилетие на ромското включване 2005-2015 г.“ в област Ловеч. Докладът е изпратен в Секретариата на НССЕИВ и с приложена английска версия.

Назначение експерти по етнически и интеграционни въпроси в общини

- Община Летница е назначен 1 експерт по етнически и интеграционни въпроси;
- Община Ловеч са назначени 2 ма експерти по образование и социална политика и се търси експерт модератор по етническите и интеграционни въпроси;
- Община Луковит е назначен младежки модератор по НП „Активиране на неактивни лица“;
- Община Тетевен е наела двама модератори по НП „Активиране на неактивни лица“;
- Община Троян е наела 9 лица от ромски произход по проект „Обучение и заетост на младите хора“ и 3 лица по „Регионална програма“.
-

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Изпълнението на заложените мерки в Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012-2020) се осъществяват на територията на област Ловеч чрез общинските планове за действие за интегриране на ромите, както и на Стратегията на област Ловеч за интегриране на ромите 2012-2020 г.

На територията на областта има създадени 7 (седем) общински планове за интегриране на ромите. Шест от общинските планове са актуализирани за периода 2015-2020 г. съгласно

указанията на Националния съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси към Министерския съвет (НССЕИВ).

Набелязаните проблеми и постигнатия напредък при разрешаването им в шестте основни направления: образование, здравеопазване, заетост, жилищни условия, върховенство на закона и недискриминация, култура и медии, е знак за воля за промяна.

Интеграцията е комплексен процес, обхващащ всички сфери на живота – промяна на разбирането сред общността за важността на интеграцията на ромите, като основа за демократично развитие на общината, засилване на ролята на местните институции и гражданското участие.

Необходимо е обединяване на усилията на общината, нестопанските организации и гражданството за постигне баланс между нужди и интереси.

Постигнатото до тук е необходимо да се надгради и да се търси участие в проекти финансирани от ЕС или неправителствени организации, ангажирани с ромската проблематика.